

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія музики і хореографії

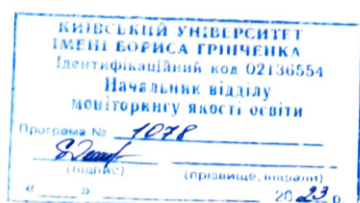

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
«___» _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ МУЗИКИ: ГАРМОНІЯ

для студентів

спеціальності	014.13 Середня освіта
освітньо-професійної програми	Музичне мистецтво
освітньо-професійного ступеня	фаховий молодший бакалавр

Київ-2023

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна форма навчання
Вид дисципліни	Обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська
Загальний обсяг кредитів/годин	3/90
Курс	3
Семестр	V
Кількість змістових модулів з розподілом	2
Обсяг кредитів	3
Обсяг годин, в тому числі:	90
Аудиторні	44
Модульний контроль	4
Самостійна робота	42
Форма семестрового контролю	Екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення предмету «Гармонія» є розвиток гармонічного слуху, виявлення інтересу до творчості; розпізнавання внутрішніх закономірностей і зв'язків гармонічної будови музичних творів; усвідомлення процесів розвитку та логіки становлення гармонічної будови музичного твору.

Гармонія як навчальна дисципліна пов'язана з іншими предметами музично-теоретичного циклу та із спеціальними дисциплінами. Вона є базою для формування високої професійної майстерності майбутніх викладачів музики. Правильне розуміння драматургічної ролі гармонії сприяє глибокому проникненню у зміст музичного твору. Знання конструктивних закономірностей гармонії допомагає розкрити специфіку музичної мови; вивчення основних принципів гармонічного багатоголосся дає можливість вільно орієнтуватися у музичному творі як керівникові музичного колективу, так і солісту-виконавцю.

Завдання курсу:

- розвиток естетичного відчуття музичної гармонії;
- формування навички емоційно-виразної та логічної гармонізації мелодій;
- сприяння розвитку гармонічного слуху;
- опанування свідомого розуміння гармонічних закономірностей музичного твору;

- оволодіння аналітичним апаратом гармонічного аналізу нотного тексту;
- сприяння розширенню музичного світогляду студентів, підвищенню їхньої загальної музичної культури.

Дисципліна «Гармонія», як обов'язкова компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння студентами фаховими та предметними компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідною освітньо-професійною програмою:

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компет.
	Фахові компетентності	
ФК 4	Готовність застосовувати у навчальній та професійній діяльності знання з елементарної теорії музики, сольфеджіо, гармонії, аналізу музичних форм, світової музичної літератури, української музичної літератури.	1-8 (мод.1) 1-9 (мод.2)
ФК 5	Здатність застосовувати інструментально-виконавські вміння у навчальній, педагогічній та концертно-виконавській діяльності. Володіння методами роботи над творами різного жанру та стилю. Здатність до ансамблевої гри, спроможність поєднувати акомпаніаторські навички зі співом та елементами диригентської техніки.	1-8 (мод.1) 1-9 (мод.2)
	Предметні компетентності	
	здатність аналізувати гармонічну будову музичного твору і ширше, з урахуванням комплексу всіх музично-виразових засобів та визначення характеру твору;	1-8 (мод.1) 1-9 (мод.2)
	набуття практичних навичок гармонізації мелодичної лінії твору	1-8 (мод.1) 1-9 (мод.2)
	здатність ефективно використовувати у практичній діяльності форми, методи, засоби предмету сольфеджіо. набуття практичних навичок гри гармонічних послідовностей, підбору гармонічного акомпанементу до музичного твору	1-8 (мод.1) 1-9 (мод.2) 1-8 (мод.1) 1-9 (мод.2)
	формування творчого композиторського мислення у практичній діяльності студентів	1-8 (мод.1) 1-9

		(мод.2)
	використання теоретичних знань з гармонії у виконавській практиці (сольній, ансамблевій та оркестровій)	1-8 (мод.1) 1-9 (мод.2)

3. Програмні результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає досягнення наступних результатів:

- використовувати професійно-профільовані знання, уміння і навички в галузі професійної діяльності (ОПП, ПРН 13);
- аналізувати будову музичного твору, визначати тональність, лад;
- визначати закономірності розвитку гармонічної побудови;
- вирішувати задачі з гармонізації мелодії та басу;
- аналізувати окремі акорди, визначати правильність розташування звуків по голосам;
- створювати акомпанемент до пісень, використовуючи вивчені акорди;
- орієнтуватися в основних теоретичних і практичних прийомах створення гармонічної побудови;
- вміти створити логічну послідовність акордів на основі даної мелодії чи басу;
- набути практичні навички гри в даній тональності кадансових зворотів, зворотів з прохідним акордом, зворотів з допоміжним акордом;
- вміти зіграти музичну побудову за даною гармонічною схемою.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт		
		Аудиторна		Самостійна
		Лабораторні	МКР	
Змістовий модуль 1. Д₇ та акорди побічних щаблів.				
Тема 1. Прохідні та допоміжні квартсекстакорди.	4	2		2
Тема 2. Д ₇ в каденції.	7	4		3
Тема 3. Обернення Д ₇ .	7	4		3
Тема 4. Неакордові звуки. Повна функційна система мажору та гармонічного мінору	4	2		2
Тема 5. Секстакорд та тризвук II ступеня.	4	2		2
Тема 6. Гармонічний мажор.	4	2		2
Тема 7. Тривзвук VI ступеня.	4	2		2
Тема 8. Септакорд II ступеня та його обернення.	8	4		4
Модульний контроль	2		2	
Разом	44	22	2	20
Змістовий модуль 2. Акорди домінантової групи. Подвійна домінанта.				
Тема 1. Ввідні септакорди та їх обернення.	4	2		2
Тема 2. Домінантнонакорд.	4	2		2
Тема 3. Менш вживані акорди домінантової групи. Ввідний секстакорд.	4	2		2
Тема 4. Тривзвук III ступеня в мажорі. Домінанта з секстою.	4	2		2
Тема 5. Натуральний мінор у фрігійських зворотах.	8	4		4
Тема 6. Діатонічні секвенції.	4	2		2
Тема 7. Акорди подвійної домінанти. Приготування. Розв'язання.	4	2		2
Тема 8. Розв'язання DD в К ₄ , D та D ₇	4	2		2
Тема 9. Подвійна домінанта в середині побудови.	8	4		4
Модульний контроль	2		2	
Усього	46	22	2	22
Разом за семестр	90	44	4	42

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. D₇ та акорди побічних шаблів

Тема 1. Прохідні та допоміжні квартсекстакорди.

Визначення кварт секстакорду. Мелодичні положення та розташування. Подвоєння. Правила вживання та поєднання із вивченими акордами.

Література основна: 1, 3, 4.

Допоміжна: 1, 2.

Ключові слова: кварт секстакорд, прохідний зворот.

Тема 2. D₇ в каденції.

Домінантсептакорд повний та неповний Підготовка та розв'язання. Правила розташування, поєднання з іншими акордами, положення у формі. Стрибки під час розв'язання D₇ у тоніку.

Література основна: 1, 3, 4.

Допоміжна: 1, 2.

Ключові слова: домінантсептакорд, розв'язання, стрибки.

Тема 3. Обернення D₇.

Назви обернень та правила їх розв'язання. Вживання з іншими акордами. Прохідний D⁴₃- акорд. Стрибки під час розв'язання обернень D₇ у тоніку.

Література основна: 1, 3, 4.

Допоміжна: 1, 2.

Ключові слова: домінант септакорд, обернення D₇, розв'язання, стрибки.

Тема 4. Неакордові звуки. Повна функційна система мажору та гармонічного мінору.

Неакордові звуки: правила вживання, визначення передйом, затримання. Розгляд вивчених акордів мажору та мінору з точки зору правил їхнього розташування у музичній формі. Запис схем.

Література основна: 1, 2, 4.

Допоміжна: 1, 2.

Ключові слова: неакордові звуки, акорди мажору, акорди гармонічного мінору.

Тема 5. Секстакорд та тризвук II ступеня.

Поняття, визначення, вживання з іншими акордами, правила поєднання.

Література основна: 1, 3, 4.

Допоміжна: 1, 2.

Ключові слова: секстакорд, тризвуки побічних ступенів.

Тема 6. Гармонічний мажор.

Акорди гармонічного мажору. Особливості вживання при вирішенні задач.

Література основна: 1, 3, 4.

Допоміжна: 1, 2.

Ключові слова: гармонічний мажор, послідовність, акорд.

Тема 7. Тризвук VI ступеня.

Перерваний зворот. Вирішення задач. Вживання тризвуку всередині форми.

Література основна: 1, 3, 4.

Допоміжна: 1, 2.

Ключові слова: тризвуки побічних ступенів, перерваний зворот, тризвук VI ступеня.

Тема 8. Септакорд II ступеня та його обернення.

Правила розв'язання в тоніку та в D₇ та його обернення. Запис послідовностей.

Література основна: 1, 3, 4.

Допоміжна: 1, 2.

Ключові слова: септакорд II ступеня, послідовність, тоніка.

Змістовий модуль 2. Акорди домінантової групи. Подвійна домінанта

Тема 1. Ввідні септакорди та їх обернення.

Правила розв'язання в тоніку та в D₇ та його обернення. Запис послідовностей.

Література основна: 1, 3, 4.

Допоміжна: 1, 2.

Ключові слова: ввідний септакорд, D₇, послідовність.

Тема 2. Домінантнонакорд.

Місце у музичній формі, правила розташування та вживання, розв'язання у тонічний тризвук.

Література основна: 1, 3, 4.

Допоміжна: 1, 2.

Ключові слова: домінантнонакорд, тризвук, період.

Тема 3. Менш вживані акорди домінантової групи. Ввідний сектакорд. Розгляд менш вживаних акордів, правила їхнього поєднання з іншими акордами. Положення у формі.

Література основна: 1, 3, 4.

Допоміжна: 1, 2.

Ключові слова: акорди домінантової групи, ввідний сектакорд.

Тема 4. Тризвук III ступня в мажорі. Домінанта з секстою.

Правила вживання. Музичний гармонічний аналіз, вирішення задач.

Література основна: 1, 3, 4.

Допоміжна: 1, 3.

Ключові слова: домінанта з секстою, сектакорд III ступеня.

Тема 5. Натуральний мінор у фрігійських зворотах. Фрігійський тетракорд в мелодії та басу. Запис варіантів гармонізації мелодії у фрігійському звороті. Гармонічний аналіз.

Література основна: 1, 3, 4.

Допоміжна: 1, 2.

Ключові слова: фрігійський зворот, мелодія, бас, натуральний мінор.

Тема 6. Діатонічні секвенції.

Запис діатонічних секвенцій, правила вживання.

Література основна: 1, 3, 4.

Допоміжна: 1, 2.

Ключові слова: секвенція, септакорд, тризвук

Тема 7. Акорди подвійної домінанти. Приготування, розв'язання.

Різні види акордів ДД. Правила поєднання з вивченими акордами, гармонічний аналіз, вирішення послідовностей.

Література основна: 1, 3, 4.

Допоміжна: 1, 2.

Ключові слова: подвійна домінанта, септакорд, тризвук.

Тема 8. Розв'язання DD в K^6_4 , D та D_7 .

ДД у передкадансовій зоні. Яскравість звучання, варіанти та правила розв'язання у K^6_4 , D та D_7 .

Література основна: 1, 3, 4.

Допоміжна: 1, 3.

Ключові слова: подвійна домінанта, септакорд, тризвук.

Тема 9. Подвійна домінанта в середині побудови.

Вживання акордів ДД всередині побудови після тризвуків та септакордів. Розв'язання у D та тоніку. Вирішення задач.

Література основна: 1, 3, 4.

Допоміжна: 1, 2.

Ключові слова: подвійна домінанта, септакорд, тризвук.

6. Контроль навчальних досягнень**6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів**

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування практичних занять	1	11	11	11	11
Робота на практичному занятті	10	7	70	8	80
Виконання завдань для самостійної роботи	5	8	40	9	45
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Разом			146		161
Максимальна кількість балів – 307					
Розрахунок коефіцієнта – 5,1					

6.2. Критерії оцінювання виконання практичних, лабораторних робіт та відповіді на семінарському занятті

Критерії оцінювання за 10 бальною шкалою

Кількість балів	Значення оцінки (характеристика відповіді)
10	Відмінний рівень виконання завдань/відповідь повна, вичерпна й достатньо обґрунтована з, можливими, незначними недоліками
9	Достатньо високий рівень виконання завдань/відповідь без суттєвих (грубих) помилок, але не містить повних обґрунтувань
8	В цілому добрий рівень виконання завдань/відповідь містить незначну кількість несуттєвих помилок
7	Посередній рівень виконання завдань/відповідь містить значну кількість недоліків та/або незначну кількість помилок
5-6	Мінімально допустимий рівень виконання завдань, містить недоліки та помилки/відповідь неповна, що характеризується недостатньою обґрунтованістю, фрагментарністю, наявністю недоліків та помилок
3-4	Незадовільний рівень виконання завдань/відповіді, що виявляється у формальному запам'ятванні деяких понять і фактів, без належного їх розуміння, нездатності застосувати такі знання при вирішенні завдань
1-2	Незадовільний рівень виконання завдань/відповіді, що виявляється у неспроможності відтворити означення базових понять, положень, невмінні їх застосувати або виконання завдання/відповідь розпочата чи взагалі відсутня.

6.3. Завдання для самостійної роботи

Змістовий модуль 1. Д7 та акорди побічних шаблів

Тема 1.1 Прохідні та допоміжні квартсектакорди.

Письмові завдання. Вирішення задач за підручником. (2 год).

Тема 1.2. D7-акорд повний та неповний. Підготовка та розв'язання.

Письмові завдання. Вирішення задач за підручником. (3 год).

Тема 1.3. Обернення D7-акорду. Прохідний D43-акорд.

Письмові завдання. Вирішення задач за підручником. (3 год).

Тема 1.4 Неакордові звуки. Повна функціональна система мажору та гармонічного мінору. Вирішення самостійно складених послідовностей (2 год).

Тема 1.5 Сектакорд та тризвук II ступеня. Письмові завдання. Вирішення задач за підручником (2 год).

Тема 1.6 Гармонічний мажор. Вирішення задач за підручником (2 год).

Тема 1.7 Тризвук VI ступеня. Вирішення задач за підручником (2 год).

Тема 1.8 Септакорд II ступеня та його обернення. Письмові завдання у тональностях до 4 знаків (4 год).

Змістовий модуль 2.

Акорди доміантової групи. Подвійна доміананта

- Тема 2.1 Ввідні септакорди та їх обернення. Письмові завдання у тональностях до 4 знаків (2 год).
- Тема 2.2 Доміантнонакорд. Письмові завдання: складення власної послідовності з вивчених акордів (2 год).
- Тема 2.3 Секстакорд зменшеного тризвука VII ступеня. Вирішення задач за підручником (2 год.).
- Тема 2.4 Тризвук та секстакорд III ступеня. Доміананта з секстою. Вирішення задач за підручником (2 год.).
- Тема 2.5 Натуральний мінор у фрігійських тетракордах. Вирішення задач за підручником (4 год.).
- Тема 2.6. Діатонічні секвенції. Письмові завдання на гармонізацію секвенцій у різних тональностях (2 год.).
- Тема 2.7. Акорди подвійної доміананти. Приготування, розв'язання. Письмові завдання з переходом ДД у Д та Т (2 год.).
- Тема 2.8. Розв'язання акордів подвійної доміананти в К64, D та D7. Письмові завдання на гармонізацію кадансових зворотів у тональностях до 2 знаків (2 год.).
- Тема 2.9. Подвійна доміананта в середині побудови . Письмові завдання (4 год.).

6.4. Критерії оцінки результатів самостійної роботи

У процесі виконання самостійної роботи викладач оцінює:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Максимальна кількість балів за виконану роботу – 5.

6.5. Форми проведення модульного контролю

Форма проведення модульного контролю – письмова.

Включає в себе вирішення задачі на гармонізацію мелодії або басу. Побудову акордів у тональності.

Максимальна кількість балів – 25.

Максимальна кількість балів – 25	Критерії оцінювання
25 – 20	Завдання виконані правильно (90% - 100% виконання).
19 – 15	Завдання виконані якісно з достатньо високим рівнем правильних відповідей (89% - 75%).

14 – 10	Завдання виконані якісно з середнім показником правильних відповідей (74% - 50%).
1-9	Завдання виконані з великою кількістю неправильних відповідей.

6.6. Форми проведення семестрового контролю

Форма проведення: комбінована

Екзамен складається з таких етапів:

I. Усна частина – визначити тональність періоду; проаналізувати гармонічну будову періоду.

II. Письмова частина – гармонізувати період в чотириголосній фактурі.

Тривалість письмової частини – 2 години.

Максимальна кількість балів:

за усну частину – 10 балів; письмову частину – 30 балів.

Питання до іспиту:

1. Функціональна система головних тризвуків.
2. Мелодичне з'єднання тризвуків.
3. Переміщення акордів.
4. Каденції. Період. Речення.
5. Кадансовий квартсекстакорд.
6. Стрибки терцієвих тонів.
7. Секстакорди головних ступенів ладу.
8. З'єднання секстакорду з тризвуком кварто-квінтового та секундового співвідношення.
9. Стрибки під час з'єднання тризвука з секстакордом. З'єднання двох секстакордів.
10. Прохідні та допоміжні квартсекстакорди.
11. Домінантсептакорд повний та неповний. Підготовка та розв'язання.
12. Обернення домінантсептакорду. Прохідний D^4_3 - акорд.
13. Стрибки під час розв'язання домінантсептакорду та його обернень.
14. Повна функційна система мажору та гармонічного мінору.
15. Секстакорд та тризвук II ступеня.
16. Гармонічний мажор. Тризвук VI ступеня.
17. Септакорд II ступеня та його обернення.
18. Ввідні септакорди та їх обернення.
19. Домінантнонакорд. Менш вживані акорди домінантової групи.
20. Ввідний секстакорд.
21. Тризвук III ступеня в мажорі. Домінанта з секстою.
22. Натуральний мінор у фрігійських зворотах.
23. Фрігійський тетракорд в мелодії та в басу.
24. Діатонічні секвенції.
25. Акорди подвійної домінанти. Приготування, розв'язання.

6.7. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни «Гармонія»

III курс, 5 семестр

Разом – 90 год.: лабораторні – 44 год., самостійна робота – 42 год., МКР – 4 год., підсумковий контроль – екзамен

Модулі	Змістовий модуль 1								Змістовий модуль 2									
Назва модуля	D7 та акорди побічних щаблів								Акорди домінантової групи. Подвійна домінанта									
Лабораторні	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	
Теми лабораторних робіт (всього – 150 балів)	Прохідні та допоміжні квартекстакорди	D7 повний та неповний	Обернення D7	Неакордові звуки. Повна функц. система мажору та гармо мінору	Секстакорд II ступеня	Гармонічний мажор	Тризвук VI ступеня.	II7 та його обернення.	Ввідні септакорди та їх обернення	Домінантнонакорд.	Менш вживані акорди домінантової групи. Ввідний секстакорд.	Тризвук III ступня в мажорі. Домінанта з секстою.	Натуральний мінор у фрігійських зворотах.	Діатонічні секвенції	Акорди подвійної домінанти. Приготування, розв'язання.	Розв'язання DD в K64, D та D7.	Подвійна домінанта в середині побудови.	
Самостійна робота Всього – 85 балів	5б.	5 б.	5 б.	5 б	5б.	5б.	5б.	5 б.	5б.	5 б.	5б.	5 б.	5 б.	5б.	5б.	5б.	5 б.	
Відвідування занять - 22 балів	1 б.	2 б.	2б.	1 б.	1 б.	1 б.	1 б.	2б.	1 б.	1 б.	1 б.	1 б.	2 б.	1 б.	1 б.	1 б.	2 б.	
Види поточного контролю (всього – 50 балів)	Модульна контрольна робота (25 балів)								Модульна контрольна робота (25 балів)									
Підсумковий контроль	Екзамен. Всього до екзамену 307 бали. Коефіцієнт – 5,1.																	

8. Рекомендована література

Базова:

1. Вознюк П. Т., Поляковська С. П. Гармонія : навчал.-метод. посібник з мелодіями для гармонізації. 2-ге вид. Вінниця : Нова книга, 2019. 144 с.
2. Лемішко М. М. Гармонія. Ч. 1 : Діатоніка: навч. посібник для вузів культури і мистецтв III—IV рівнів акредит; Львів. держ. муз. акад. ім. М. В. Лисенка. Вид. 2-ге, доп . Вінниця : Нова книга, 2010. 224 с.
3. Пасічник В., Іваньо О., Новак Б. Гармонія : навч.посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 140 с.
4. Сисак Л. М. Практичні поради з вивчення гармонії : метод. рекомендації для ВНЗ культури і мистецтв I—II рівнів акредитації. Вид.2-ге, переробл. та доп. Вінниця : Нова Книга, 2012. 88 с.

Допоміжна:

1. Бородай М. Гармонізація Soprano. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2021. 24 с.
2. Пришляк Н.І. Хрестоматія з гармонічного аналізу (на матеріалі української музики). Ужгород, 2013. 84 с.
3. Скуратовський В. Задачі з гармонії. Дніпропетровськ, 2010.